

Obsah

Úvod	6
1. Historický vývoj předmětů o přírodě a společnosti v primární škole.....	7
1.1 Počátky předmětů o přírodě a společnosti – středověk	7
1.2 Cesta od scholastického verbalismu k přírodě a věcem - Jan Amos Komenský.....	7
1.3 Povinná školní docházka a vývoj věcného učení v 18. a 19. století	8
1.4 Vývoj předmětů o přírodě a společnosti v první polovině 20. století	11
1.5 Poválečný vývoj – škola politická	14
1.6 Situace po roce 1989	17
1.6.1 Vzdělávací program Základní škola	17
1.6.2 Vzdělávací program Obecná škola	19
1.6.3 Vzdělávací program Národní škola.....	20
1.7 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a současné postavení předmětů o přírodě a společnosti – počátek 21. století	21
1.8 Shrnutí 1. kapitoly	23
1.9 Otázky a úkoly k 1. kapitole.....	24
1.10 Korespondenční úkoly k 1. kapitole	25
2. Výchovně-vzdělávací cíle v předmětech o přírodě a společnosti na 1. stupni ZŠ.....	26
2.1 Širší vymezení cílů z hlediska společenských potřeb a praktického života	26
2.1.1 Přírodovědná gramotnost	28
2.1.2 Ekologická a environmentální gramotnost	29
2.1.3 Finanční gramotnost	29
2.1.4 Další druhy gramotnosti související se vzdělávacími okruhy Člověk a jeho svět	30
2.1.5 Informační gramotnost	31
2.1.6 Shrnutí poznámek k obecnějším cílům.....	31
2.2 Klíčové kompetence jako cílová kategorie	32
2.3 Cílové zaměření vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.....	37
2.4 Cíle jednotlivých tematických okruhů vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět – očekávané výstupy	38
2.4.1 Tematický okruh Místo, kde žijeme	39
2.4.2 Tematický okruh Lidé kolem nás.....	39
2.4.3 Tematický okruh Lidé a čas	40
2.4.4 Tematický okruh Rozmanitost přírody	41
2.4.5 Tematický okruh Člověk a jeho zdraví.....	42

2.4.6 Poznámky k očekávaným výstupům	43
2.5 Shrnutí 2. kapitoly	44
2.6 Otázky a úkoly ke 2. kapitole.....	45
2.7 Korespondenční úkoly ke 2. kapitole	45
3. Vzdělávací obsah v učení o přírodě a společnosti.....	47
3.1 Vzdělávací obsah a jeho postavení v rámci didaktických kategorií.....	47
3.2 Vznik (tvorba) vzdělávacího obsahu (učiva) ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět	49
3.3 Koncepce učiva ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět z hlediska věcného obsahu – směřování k integraci	51
3.4 Exemplární vyučování jako možný přístup ke koncepci přírodovědného a společenskovedního učiva	55
3.5 Vzdělávací obsah v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (oblast Člověk a jeho svět)	58
3.5.1 Vzdělávací obsah v okruhu Rozmanitost přírody	59
3.5.2 Vzdělávací obsah v okruhu Člověk a jeho zdraví.....	59
3.5.3 Vzdělávací obsah v okruhu Místo, kde žijeme	61
3.5.4 Vzdělávací obsah v okruhu Lidé a čas	61
3.5.5 Vzdělávací obsah v okruhu Lidé kolem nás.....	62
3.6 Učebnice jako specifický zdroj vzdělávacího obsahu	63
3.7 Shrnutí 3. kapitoly	65
3.8 Otázky a úkoly k 3. kapitole.....	66
3.9 Korespondenční úkoly k 3. kapitole	67
4. Učitel integrovaného předmětu Člověk a jeho svět.....	68
4.1 Složky osobnosti učitele	68
4.2 Didaktická znalost obsahu v kontextu předmětů o přírodě a společnosti.....	71
4.3 Obecný postup při přípravě na hodinu ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět – uplatnění didaktické znalosti obsahu.....	73
4.4 Transformace vzdělávacího obsahu – proces zjednodušování	77
4.5 Hodnocení v integrovaném předmětu Člověk a jeho svět.....	82
4.6 Shrnutí 4. kapitoly	84
4.7 Otázky a úkoly k 4. kapitole.....	86
4.8 Korespondenční úkoly k 4. kapitole	87
5. Žák v integrovaném předmětu Člověk a jeho svět.....	88
5.1 Psychologická charakteristika dítěte mladšího školního věku a souvislosti s poznáváním světa – vybrané aspekty	88

5.2 Dětská pojetí (prekoncepty) a jejich využití ve výuce	91
5.3 Učební úloha jako konkrétní nástroj dosahování cíle	95
5.4 Shrnutí 5. kapitoly	99
5.5 Otázky a úkoly k 5. kapitole.....	101
5.6 Korespondenční úkoly k 5. kapitole	102
6. Vyučovací metody v integrovaném předmětu Člověk a jeho svět.....	103
6.1 Metody slovní.....	103
6.2 Metody názorně-demonstrační	106
6.3 Metody praktické	107
6.4 Moderní výukové metody podporující kritické myšlení.....	111
6.5 Shrnutí 6. kapitoly	113
6.6 Otázky a úkoly k 6. kapitole.....	114
6.7 Korespondenční úkoly k 6. kapitole	114
7. Organizační formy výuky v integrovaném předmětu Člověk a jeho svět.....	116
7.1 Organizační formy výuky dle vztahu k osobnosti žáka.....	116
7.2 Organizační formy výuky podle charakteru výukového prostředí a organizace práce ...	118
7.3 Organizační formy výuky podle délky trvání	122
7.4 Shrnutí 7. kapitoly	123
7.5 Otázky a úkoly k 7. kapitole.....	123
7.6 Korespondenční úkoly k 7. kapitole	124
8. Materiální didaktické prostředky v integrovaném předmětu Člověk a jeho svět.....	125
8.1 Materiální didaktické prostředky a jejich vymezení.....	125
8.2 Učební pomůcky reálné (skutečné).....	126
8.3 Modely a zobrazení – trojrozměrné a dvojrozměrné zprostředkování skutečnosti	126
8.4 Přístroje a technické vybavení (didaktická technika)	128
8.5 Textové pomůcky – tištěné a elektronické	131
8.6 Shrnutí 8. kapitoly	136
8.7 Otázky a úkoly k 8. kapitole.....	136
8.8 Korespondenční úkoly k 8. kapitole	137
Závěr.....	138
Použitá a doporučená literatura	139